

2991 бр

В. МАШУКОВ

ДОПОМОГА, ПЕНСІЇ Й
ПІЛЬГИ
ВІЙСЬКОВИМ СЛУЖБОВЦЯМ
ТА ЇХ РОДИНАМ

ДОВІДНИК

59

Військове Видавництво
Народного Комісаріату Оборони
1945

1/80/2

Ціна 1 крб.

В. Машуков
ПОСОБИЯ, ПЕНСИИ И ЛЬГОТЫ
ВОЕННОСЛУЖАЩИМ И ИХ СЕМЬЯМ

На украинском языке

V.N. Karazin Kharkiv National University

00598677

0

355.2

32B3

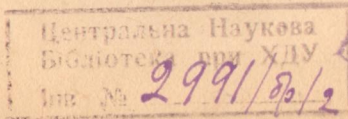
ДОПОМОГА, ПЕНСІ І ПІЛЬГИ ВІЙСЬКОВИМ СЛУЖБОВЦЯМ ТА ІХ РОДИНАМ

В історії не було й немає такої держави, де армія була б так кровно зв'язана з народом і так народ любив її, як у Радянському Союзі!

Багатовікова історія російської землі зберігає чимало прикладів патріотичної любові народу до армії під час чужоземної навали. А проте такого піклування країни про своїх воїнів та про їх родини, що його виявляють у наші дні радянські люди, не було ще ніколи.

Воїни Червоної Армії можуть не гурбуватися про близьких їм людей. Держава, наш народ не покинуть їх у тяжку хвилину життя, підтримають, допоможуть усім, що можливо.

Забезпечення кожної без винятку родини військового службовця вчасною видачею допомоги та надання пільг, передбачених законом, повсякденне піклування про вдоволення її матеріаль-

но-побутових потреб мають величезне військово-політичне значення.

Радянський уряд створив спеціальні відділи державного забезпечення й побутового влаштування родин військових службовців.

Радянська Батьківщина оточує любов'ю й піклуванням своїх воїнів, поранених на полях боїв з німецько-фашистськими розбійниками. Кожний воїн-інвалід знає, як зустрінуть його на батьківщині. Йому забезпечено пенсію. Його чекає посильна робота на фабриці, заводі, у колгоспі, у радянській установі. Перед ним розчинені двері навчальних закладів, тут він може навчатися безплатно і, згідно з постановою РНК СРСР, діставати стипендію. Його чекають різні журси, де він набуде нової професії, одержить гуртожиток і харчування.

Про радянського воїна-інваліда піклуються не тільки рідні й товариші, а й увесь народ, усі радянські громадяни.

Ще перебуваючи в госпіталі, багато хто з воїнів, що не можуть через стан свого здоров'я повернутися до своєї колишньої праці, навчаються професії на свій вибір. Це професія годинникаря, палітурника, фотографа, кіномеханіка, телеграфіста, шевця, кравця, рахівника тощо.

Радянський уряд вживає заходів, щоб допомогти воїнам-інвалідам повернутися до суспільно-корисної праці. А повернутися до праці — це

значить повернутися до життя. Тепер майже в усіх містах відкрито для інвалідів курси кер-будів, бухгалтерів, економістів, колгоспних рахівників, садоводів, пасічників, інструкторів та майстрів з переробітку овочів, механіків ремонту швацьких машин та друкарських машинок, токарів, слюсарів тощо.

Було б тільки бажання в людини набути тої чи тої спеціальності — умови забезпечено, а кадри нам потрібні в усіх галузях народного господарства.

Відділи соціального забезпечення посиляють інвалідів війни на роботу в найкоротший строк. При цьому зважають, щоб праця не шкодила здоров'ю інваліда. Інвалідам, що працюють, пенсію сплачують, незалежно від заробітку, цілком.

Радянський уряд поклав на народні комісаріати соціального забезпечення та на відділи соціального забезпечення по всіх краях, областях і районах відповідальність за лікування, протезування, побутове й трудове влаштування інвалідів. Багато уваги приділяють і побутовому обслуговуванню інвалідів Вітчизняної війни. У містах є для них їдальні й продуктові крамниці, а в промтоварних магазинах — спеціальні відділи. Якщо інвалід не має родини, а через стан здоров'я йому самому важко йти купувати, жінки-активістки районних відділів соціального забезпечення піклуються про те, щоб покупки приставляли інвалідам додому:

У цій брошурі викладено зміст постанов Ради Народних Комісарів СРСР про пенсії та допомогу військовим службовцям та членам їх родин, а також подано короткі відомості про встановлені законами, указами й постановами пільги для військових службовців та їх родин.

1. ДОПОМОГА РОДИНАМ ВІЙСЬКОВИХ СЛУЖБОВЦІВ РЯДОВОГО Й СЕРЖАНТСЬКОГО СКЛАДУ

Хто має право на допомогу. Допомога родинам військових службовців рядового й сержантського¹⁾ складу (за винятком родин тих осіб, що служать понад строк) на час війни встановлена Указом Президії Верховної Ради СРСР від 26 червня 1941 р. Призначають та сплачують цю допомогу на підставі Інструкції, затвердженій Радою Народних Комісарів СРСР 17 червня 1943 р.

Право на допомогу мають родини військових службовців рядового й сержантського складу, що відбувають строк дійсної військової служби, призваних із запасу, курсантів військових шкіл та курсів (крім тих, що служать понад строк) і добровільців, що посідають посади рядового й сержантського складу.

Право на допомогу мають так само родини медичних сестер, що перебувають на військовій

¹⁾ У. Военно-Морському Флоті—старшинського складу.

службі на посадах сержантського медичного складу.

Якщо члени родин військового службовця мають право на допомогу та право на пенсію (за свою працю або в зв'язку із смертю іншого члена родини), їм сплачують на їх вибір або допомогу, або пенсію. Одержувати водночас і допомогу і пенсію не можна.

У яких випадках призначають допомогу. Допомогу призначають, коли в родині військового службовця зовсім не лишилось працездатних, або лишився один працездатний з двома дітьми чи трьома й більше непрацездатними, або лишилось два працездатних з п'ятьма й більше непрацездатними членами родини.

Кого вважають за непрацездатного члена родини. Призначаючи допомогу, за непрацездатних вважають таких членів родини військового службовця, що були на його утриманні:

а) діти молодші за 16 років, а учні — молодші за 18 років, у тому числі й ті, що діставали від нього аліменти, а також діти дружини від першого шлюбу, якщо вони були на цілковитому утриманні військового службовця; діти старші за ці роки, що стали інвалідами I чи II групи до того, як досягли 16 (учні — 18) років;

б) брати й сестри того самого віку, або хоч і старші, але такі, що стали інвалідами I чи II групи до того, як досягли 16 (учні — 18) років, коли вони не мають працездатних батьків;

в) батько старший за 60 років, мати та дружина старші за 55 років або, як вони інваліди І чи ІІ групи, то незалежно од віку;

г) дід та бабуся, коли вони не мають інших родичів, зобов'язаних законом їх утримувати.

За членів родини, що були на утриманні військового службовця, вважають тих, постійним і основним засобом до існування яких була його допомога.

Виняток для цього правила припущено для батьків військового службовця. Якщо вони на день призову сина до військової служби не були на його утриманні, але після призову сина стали інвалідами І чи ІІ групи або досягли старого віку, а проте не набули права на пенсію за свою працю і до того ж не мають інших родичів, зобов'язаних законом їх утримувати, — їх включають до числа непрацездатних членів родини, що мають право на допомогу.

Коли призначають допомогу родині військового службовця, до числа непрацездатних включають його вагітну дружину на час 35 днів до пологів та 42 дні після пологів (якщо вона цього часу не дістає допомоги за тимчасовою непрацездатністю або їй не нараховують трудовні в колгоспі).

Дружину військового службовця, молодшу за 55 років, що не має інвалідності І чи ІІ групи, вважають за працездатну й тоді, коли в неї є малі діти. Але якщо дитина молодша за 8 років,

хронічно хвора й тому її не беруть до ясел чи дитячого садка, а вдома вона потребує постійного догляду, до того ж доглядати її, крім матері, нема кому, — допомогу, призначають і на одну дитину.

Призначають також допомогу й на одну дитину військового службовця, коли вона лишилась не з рідною матір'ю, а з мачухою, хоч би мачуха й була працездатною.

Вітчима забезпечують допомогою нарівні з батьком, мачуху — нарівні з матір'ю і всиновителів — нарівні з батьками.

Усиновлених військовим службовцем чи його дружиною забезпечують допомогою так само, як їх дітей, при цьому дітей, усиновлених дружиною військового під час Вітчизняної війни, забезпечують допомогою так само, як його дітей, незалежно від того, чи були вони на його утриманні.

Коли будьхто з перелічених членів родини, дарма що він старий чи неповнолітній або інвалід, вступає на роботу, його не виключають з числа непрацездатних членів родини й допомогу сплачують родині незалежно від його заробітку.

Якщо дітей військового службовця утримує держава (дістають стипендію, вчаться в ремісничій, залізничній школі, школі фабрично-заводського навчання, перебувають у дитячому будинку тощо), то, призначаючи допомогу, їх не включають до числа непрацездатних членів родини.

Батьків, братів та сестер дружини військового службовця не включають до числа працездатних членів його родини.

Кого враховують як працездатних членів родини, коли призначають допомогу. Як працездатних членів родини військового службовця враховують тільки його дітей, братів, сестер, батьків та дружину, які живуть разом (однією сім'єю) з непрацездатними членами його родини. Інших родичів військового службовця, а також родичів його дружини не враховують.

Призначаючи допомогу на непрацездатних дітей військового службовця, як працездатних членів його родини враховують тільки його дружину та інших (працездатних) дітей. Батьків, братів та сестер військового службовця в цьому разі не враховують.

Призначаючи допомогу на одного чи обох непрацездатних батьків військового службовця, як працездатних членів родини враховують тільки його братів та сестер і другого з батьків (якщо він працездатний). Дружину й дітей військового службовця не враховують.

Коли родина військового службовця складається з працездатної дружини, дитини й двох його непрацездатних батьків, допомогу призначають на трьох непрацездатних (за одної працездатної) і сплачують дружині військового службовця.

Не враховують тих з працездатних родичів, хоч би вони й жили разом з родиною військового службовця, які законом не зобов'язані утримувати непрацездатних членів його родини. Наприклад, дружина військового службовця не зобов'язана законом утримувати його непрацездатного брата, батьки військового службовця не зобов'язані законом утримувати його непрацездатну дружину, працездатна дружина — непрацездатних батьків військового службовця тощо. Тимто, приміром, коли родина військового службовця складається з працездатної дружини, дитини та його непрацездатного батька чи матері, дружині допомога не належить, а проте батькові чи матері військового службовця її призначають.

Якщо члени родини були на утриманні особи рядового чи сержантського складу, допомогу їм призначають на загальних підставах і тоді, коли інший член родини — офіцер надіслав цій родині грошовий атестат.

В якому розмірі призначають допомогу. Розмір допомоги залежить від числа непрацездатних і працездатних членів родини та від того, чи живе вона в місті або в сільській місцевості та чи зв'язана із сільським господарством. Якщо родина живе в сільській місцевості й зв'язана із сільським господарством, вона дістає допомогу в розмірі половини від допомоги, встановленої для тих, що проживають у містах.

За зв'язаних із сільським господарством вважають членів колгоспів та інших осіб, що їх господарство підлягає обкладенню сільськогосподарським податком.

Коли господарство військового службовця належить до категорії обкладуваних сільськогосподарським податком, але звільнене від нього цілком або частково на підставі встановленої законом пільги, допомогу родині також сплачують, виходячи із сільської норми.

Коли родина військового службовця живе в місті, а окремі члени родини — в сільській місцевості й зв'язані із сільським господарством, ці члени родини дістають допомогу в розмірі половини від своєї частки допомоги, вирахованої за міською нормою.

Від того часу, як зв'язок із сільським господарством урветься, допомогу родині встановлюють за міською нормою. Навпаки, коли родина переїхала з міста або робітничого виселку до сільської місцевості та зв'язана із сільським господарством, допомогу їй перераховують за сільською нормою.

Розміри допомоги встановлено такі:

а) Коли в родині немає працездатних

Один	100 крб.	50 крб.
Два	150 »	75 »
Три або чотири .	200 »	100 »
П'ять та більше .	250 »	125 »

б) Коли в родині є працездатні

Три або чотири .	один	150 крб.	75 крб.
П'ять та більше .	один	200 »	100 »
П'ять та більше .	два	150 »	75 »

в) Коли в родині є один працездатний та двоє дітей, що не досягли 16 років (учні — 18 років), допомогу призначають в розмірі 100 крб. на місяць, а коли родина зв'язана із сільським господарством, то 50 крб. на місяць.

З якого часу призначають та до якого часу сплачують допомогу. Родинам призваних воєнного часу робітників та службовців допомогу призначають з того дня, до якого з ними остаточно розрахувались на місці роботи (не враховуючи вихідної допомоги). Родинам колгоспників та інших осіб допомогу призначають з дня їх призову. Родинам військових службовців, що були на момент мобілізації на дійсній військовій службі, допомогу призначають з дня проголошення мобілізації.

Сплачувати допомогу родині припиняють з дня повернення військового службовця з військової служби. Тоді, коли його звільнено з військової служби через інвалідність, допомогу родині сплачують до призначення йому пенсії.

Родині загиблого, вмерлого військового службовця чи такого, що пропав без вісті, сплачують допомогу до призначення їй пенсії.

Сплачувати допомогу припиняють також з того дня, в який надійде повідомлення про присвоєння військовому службовцю офіцерського звання.

Коли допомогу сплачено за той час, за який уже виявилась призначеною пенсія самому військовому службовцю чи його родині, допомогу за цей час назад не стягають, а залічують в рахунок пенсії, при цьому коли пенсія менша від допомоги, то різниці не стягають, а як більша, то її сплачують.

У районах, визволених від окупації, за час окупації допомогу не сплачують. Сплачувати допомогу, призначену до окупації, знову починають з дня визволення території від окупації.

Коли на окремих членів родини є порочаші дані про їх поведінку під час окупації, допомогу їм не сплачують.

Як впливають на сплату допомоги зміни в родині військового службовця. Якщо є зміна в складі родини військового службовця, що в наслідок її родина, яка доти не діставала допомоги, набуває права її одержувати (мобілізація інших членів родини, поява нових непрацездатних членів родини тощо), допомогу призначають з дня цієї зміни. Коли ж відбувається така зміна в складі родини військового службовця, що діставала допомогу, в наслідок якої вона втрачає право діставати допомогу (досягнення неповнолітніми членами родини повноліття, понов-

лення працездатності до того непрацездатних членів родини тощо), сплачувати допомогу припиняють з дня цієї зміни.

Куди звертатися за призначенням допомоги. Родина рядового або сержанта, що живе в місті, має подати заяву про призначення допомоги до міського (а в містах з районним поділом — до районного) відділу державного забезпечення й побутового влаштування родин військових службовців за місцем свого проживання.

До заяви треба додати:

а) довідку міського (районного) військомату про призов або військової частини про перебування в цій частині військового службовця із зазначенням воїнського звання призваного та дати призову;

б) довідку домоуправи про склад родини призваного до армії із зазначенням прізвища, ім'я, по-батькові, року й місяця народження, родинних стосунків кожного члена родини з призваним та хто з них був на його утриманні;

в) довідку лікарсько-трудової експертної комісії про групу інвалідності непрацездатних членів родини.

Коли за допомогою звертається евакуйована родина військового службовця або родина, що живе в районі, визволеному від окупації, якщо вона не має можливості подати довідку військового комісаріату або військової частини про призов військового службовця, допомога може

бути призначена на підставі довідки з місця колишньої праці військового службовця або іншого документа, що посвідчує факт його призову, або на підставі свідчення не менше як двох свідків. У цьому разі допомогу призначають на три місяці, і протягом їх родина повинна подати довідку військового комісаріату або військової частини про призов військового службовця. Якщо родина не може подати такої довідки й за цей час, то сплату допомоги по закінченні трьох місяців можуть продовжити тільки в окремих випадках.

Свідчення свідків подають в письмовому вигляді, при чому їх підписи мають бути посвідчені нотаріальною конторою або сільською радою.

Родинам, що живуть у сільській місцевості, допомогу призначають без подання писаної заяви, за списками, складеними сільською радою.

Хто призначає допомогу. Допомогу призначає комісія при районному (міському) виконавчому комітеті Ради депутатів трудящих у такому складі: голова комісії — заступник голови районного (міського) виконавчого комітету (завідуючий відділу державного забезпечення й побутового влаштування родин військових службовців); члени комісії — районний (міський) військовий комісар та завідуючий районного (міського) фінансового відділу.

Питання про призначення допомоги розглядають у триденний строк з дня подання заяви

з усіма документами або подання списку сіл'ською радою.

Родині військового службовця, якій призначено допомогу, видають «посвідку родини військового службовця на право одержувати допомогу».

Куди оскаржити постанову комісії призначення допомоги. Постанову комісії призначення допомоги можна оскаржити у виконавчому комітеті обласної (крайової) Ради депутатів трудящих або в Раді народних комісарів республіки, що не має обласного поділу. Скаргу подають через відділ державного забезпечення й побутового влаштування родин військових службовців при виконавчому комітеті районної (міської) Ради депутатів трудящих і розглядають її в триденний строк. Постанова на скаргу є остаточною.

Як сплачують допомогу. Сплачує допомогу відділ державного забезпечення й побутового влаштування родин військових службовців при виконавчому комітеті районної (міської) Ради депутатів трудящих щомісяця. Проте, коли допомогу вчасно з будьяких причин родина не одержала, вона може одержати її згодом, без обмеження будьяким строком.

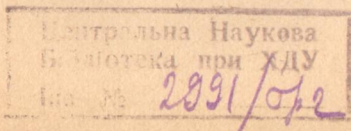
Коли родина переїжджає до іншого району чи міста, вона повинна заявити про це туди, де дістає допомогу. Їй сплачують допомогу за весь поточний місяць, видають довідку про це та

про зняття з обліку, а також документи, що стосуються до призначення допомоги. Приїхавши на нове місце, родина має подати до відділу державного забезпечення й побутового влаштування родин військових службовців при виконавчому комітеті районної (міської) Ради депутатів трудящих заяву про відновлення сплати допомоги, додавши до неї одержані на попередньому місці документи. Її беруть на облік і вона дістає допомогу з наступного місяця, до якого їй були сплатити на попередньому місці проживання.

Якщо допомогу було призначено за списком, поданим сільською радою, то при переїзді родині видають тільки випис із цього списку та довідку про зняття з обліку, де зазначають, до якого строку сплачено допомогу:

Одноразова допомога. Крім щомісячної державної допомоги, родинам військових службовців відділи державного забезпечення й побутового влаштування родин військових службовців подають одноразову додаткову допомогу (грошима, продуктами, паливом, одягом, ремонтам квартир тощо) тоді, коли буде встановлено особливу потребу родини в тій чи тій допомозі.

Крім допомоги від держави, родини військових службовців — колгоспників можуть діставати допомогу із спеціального фонду, утворюваного в колгоспах для допомоги інвалідам, ста-

рим, тим, що тимчасово втратили працездатність, нужденним родинам червоноармійців, на утримання дитячих ясел та сиріт.

Цей фонд становить до 2% гуртової продукції колгоспу.

Допомога багатодітним матерям. Допомогу багатодітним матерям, що мають 7 та більше дітей, призначену до видання Указу Президії Верховної Ради СРСР від 8 липня 1944 р., сплачують і в тому разі, коли число живих дітей стало менше як 7, якщо син чи дочка загинули або пропали безвісті, виконуючи обов'язки військової служби, а також у народному ополченні, винищувальних батальйонах, партизанських загонах або були заслані в рабство чи вбиті ворогом.

Коли призначають допомогу багатодітним матерям, що мають двох і більше дітей, з народженням нової дитини (згідно з Указом Президії Верховної Ради СРСР від 8 липня 1944 р.) враховують і тих дітей, що загинули або безвісті пропали на фронтах Вітчизняної війни.

2. ПЕНСІЇ ВІЙСЬКОВИМ СЛУЖБОВЦЯМ РЯДОВОГО Й СЕРЖАНТСЬКОГО СКЛАДУ ТА ЇХ РОДИНАМ

Хто має право на пенсію. Пенсії військовим службовцям рядового й сержантського складу ¹⁾

¹⁾ У Военно-Морському Флоті—старшинського складу.

(за винятком тих, що служать понад строк) та їх родинам встановлені постановою Ради Народних Комісарів СРСР від 16 липня 1940 р. Призначають та сплачують пенсію на інвалідність військовим службовцям рядового, сержантського та старшинського складу на підставі інструкції, затвердженої Радою Народних Комісарів СРСР 31 січня 1944 р., а родинам цих військових службовців на підставі інструкції, затвердженої Радою Народних Комісарів СРСР 17 червня 1943 р.

Право на пенсію у випадку інвалідності мають військові службовці рядового, сержантського та старшинського складу, що служать на дійсній військовій службі або призвані із запасу, а також добровільці та курсанти військових шкіл та курсів, що мають те саме звання (крім тих, що служать понад строк), медичні сестри, що перебувають на військовій службі на посадах сержантського й старшинського медичного складу, військові службовці рядового й сержантського складу авіачастин Цивільного Повітряного флоту, міських частин МППО (місцевої протиповітряної оборони — окремих батальйонів і рот) та штабів МППО, що перебувають на казарменнім становищі й одержують грошове утримання за штатно-посадовою платнею військ НКВнусправ.

З права на пенсію за цією ж постановою користаються такі працівники:

а) моряки кораблів морського флоту, що плавають у районах воєнно-морських дій; б) річники кораблів річкового флоту, що плавають у районах воєнних дій; в) медичні працівники кораблів морського й річкового флоту, що плавають у районах воєнних дій; г) працівники плаваючого складу промислових і транспортних кораблів (включаючи рибалок, робітників, інженерно-технічних працівників та службовців, що працюють безпосередньо на кораблях) та літно-підйомний склад авіації Наркомрибпрому СРСР, що працювали в районах воєнних дій; д) працівники Наркомзв'язку, що працювали в районах воєнних дій; е) працівники особового складу служби спеціального зв'язку Наркомзв'язку; є) працівники вільнонайманого складу лінійних органів воєнних сполучень Червоної Армії, що працюють на прифронтових ділянках залізниць в межах армійського тилу діючої армії; ж) вільнонаймані працівники кораблів НКВМФ, що плавають у районах воєнних дій; з) працівники вільнонайманого складу, що працювали на спорудженні оборонних рубежів в органах Управління оборонного будівництва та інженерних військ Червоної Армії; и) працівники вільнонайманого складу будівельних та інженерних органів Воєнно-Морського Флоту, що працювали на будівництві оборонних рубежів і воєнно-морських баз; і) працівники, що працювали в робітничих кодонах на аеродромному будівництві,

проваджуваному командуваннюм воєнно-повітряних сил округ (фронтів) та НКВнасправ СРСР.

Родини перелічених вище військових службовців (та дорівнених до них за пенсійним забезпеченням осіб) дістають пенсію в разі смерті цих осіб або тоді, коли вони пропали безвісті в період бойових дій.

Військовим службовцям та їх родинам, що мають право на пенсію за постановою РНК СРСР від 16 липня 1940 р. і водночас право на другу пенсію (за державним соціальним страхуванням, персональну пенсію тощо), призначають на їх вибір тільки одну пенсію.

На родину військового службовця призначають та сплачують одну спільну пенсію, але якщо деякі члени родини живуть окремо в іншій місцевості, їм сплачують окремо їх частку із спільної пенсії.

У якому розмірі призначають пенсію. Розмір пенсії визначають залежно від причини й ступеня інвалідності або причини смерті військового службовця, а також від характеру його колишньої праці до призову на військову службу.

Розмір пенсії залежить також від того, до рядового, сержантського чи старшинського складу належить військовий службовець, чи нагороджений він орденом, та від того, чи зв'язана його родина із сільським господарством.

Розмір пенсії родині військового службовця

залежить також від числа непрацездатних членів родини.

Якщо інвалідність або смерть військового службовця трапились в наслідок поранення, контузії чи каліцтва, зазнаного в боях під час оборони СРСР або під час виконання інших обов'язків військової служби, або в наслідок захворювання, зв'язаного з перебуванням на фронті, пенсію призначають у збільшеному розмірі.

Якщо інвалідність або смерть військового службовця трапилась в наслідок нещасного випадку, не зв'язаного з виконанням обов'язків військової служби, або від захворювання, не зв'язаного з перебуванням на фронті, пенсію встановлюють у зменшеному розмірі.

Залежно від ступеня інвалідності встановлено різний розмір пенсії інвалідам I, II і III груп.

Залежно від характеру колишньої праці військового службовця встановлено різний розмір пенсії для військових службовців, що працювали до призову на військову службу робітниками та службовцями (і дорівненим до них особам), і для їх родин — пенсію їм призначають у процентах до заробітку військового службовця до призову, і для інших військових службовців та їх родин — пенсію їм призначають за твердими нормами.

Військовим службовцям сержантського та старшинського складу або їх родинам пенсії

призначають на 25% більші від пенсій, встановлених для рядового складу.

Нагородженим орденами Слави всіх трьох ступенів пенсію призначають на 50% більшу від звичайних норм пенсій.

Родині військового службовця, нагородженого орденом Союзу РСР, що працював до призову на військову службу робітником або службовцем, пенсію призначають, виходячи із суми його місячної заробітної плати й грошових виплат за орден (за орден Леніна — 25 крб., Червоного Прапора та Вітчизняної війни I ступеня — 20 крб., Трудового Червоного Прапора, Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ступеня та Слави I ступеня — 15 крб., «Знак Пошани» та Слави II ступеня — 10 крб., Слави III ступеня — 5 крб.).

Коли родину орденоносця забезпечують пенсією за твердою нормою, а не в процентах до заробітку військового службовця, пенсію їй призначають з надвишкою в 10%.

Військовому службовцю, зв'язаному із сільським господарством, або його родині, також зв'язаній із сільським господарством, пенсію призначають у розмірі 80% від звичайної (міської) норми пенсії.

За зв'язаних із сільським господарством вважають членів колгоспів та інших осіб, що їх господарство підлягає обкладенню сільськогосподарським податком, хоч би це господарство

було звільнене цілком або частково від податку за встановленою законом пільгою.

А як зв'язок із сільським господарством урветься, розмір пенсії перераховують за нормами, встановленими для осіб, не зв'язаних із сільським господарством. Коли ж зв'язок із сільським господарством виникає, розмір пенсії перераховують за нормами, встановленими для осіб, зв'язаних із сільським господарством.

Розміри пенсій військовим службовцям рядового складу з робітників та службовців, що стали інвалідами в наслідок поранень, контузій або каліцтв, зазнаних у боях під час оборони СРСР, або під час виконання інших обов'язків військової служби, або в наслідок захворювання, зв'язаного з перебуванням на фронті:

інвалідам I групи — 100% середньомісячної заробітної плати, але не більше 400 крб. на місяць;

інвалідам II групи — 75% середньомісячної заробітної плати, але не більше 300 крб. на місяць;

інвалідам III групи — 50% середньомісячної заробітної плати, але не більше 200 крб. на місяць.

Військовим службовцям, що їх середньомісячна заробітна плата була більша за 400 крб., пенсію вираховують з 400 крб.

Ці пенсії не можуть бути менші за (для осіб, не зв'язаних із сільським господарством): інва-

лідам I групи — 150 крб., II групи — 120 крб., III групи — 90 крб.; для осіб, зв'язаних із сільським господарством: відповідно за 120 крб., 96 крб. і 72 крб.

Родинам зазначених військових службовців, загиблих або тих, що пропали безвісті:

з одним непрацездатним ¹⁾ — 35% середньомісячної заробітної плати, але не більше 140 крб. на місяць;

з двома непрацездатними — 45% середньомісячної заробітної плати, але не більше 180 крб. на місяць;

з трьома й більше непрацездатними — 60% середньомісячної заробітної плати, але не більше 240 крб. на місяць.

Ці пенсії не можуть бути менші за (для родин, не зв'язаних із сільським господарством): якщо є один непрацездатний — 52 крб. 50 коп., два — 70 крб., три й більше — 90 крб. на місяць; для родин, зв'язаних із сільським господарством, пенсії не можуть бути менші відповідно за: 42 крб., 56 крб. та 72 крб. на місяць.

Розміри пенсій військовим службовцям рядового складу з осіб, що не працювали до призову на військову службу робітниками чи службовцями (кустарі, колгоспники, одноосібники, особи вільних професій, учні тощо), які стали інвалідами в наслідок поранень, контузій або

¹⁾ Кого вважають за непрацездатного, див. на стор. 6.

каліцтв, зазнаних у боях під час оборони СРСР або під час виконання інших обов'язків військової служби, або в наслідок захворювань, зв'язаних з перебуванням на фронті:

інвалідам I групи — 150 крб. на місяць;

інвалідам II групи — 120 крб. на місяць;

інвалідам III групи — 90 крб. на місяць.

Родинам зазначених військових службовців, загиблих або тих, що пропали безвісті:

з одним непрацездатним — 50 крб. на місяць;

з двома непрацездатними — 70 крб. на місяць;

з трьома й більше непрацездатними — 90 крб. на місяць.

Військовим службовцям рядового складу з робітників та службовців, що стали інвалідами в наслідок нещасних випадків, не зв'язаних з військовою службою, або в наслідок захворювань, не зв'язаних з перебуванням на фронті, а також родинам військових службовців, що вмерли від зазначених причин, пенсію призначають у розмірах, встановлених правилами про державне соціальне страхування для інвалідів від загальних захворювань.

Щоб призначити пенсію за соціальним страхуванням, потрібний певний стаж роботи залежно од віку, статі та характеру праці.

Якщо в роботі була перерва понад 5 років, то роботи до цієї перерви в стаж не включають.

За безперервний стаж роботи встановлені надвишки до пенсії.

Час військової служби в стаж роботи зараховують.

В і к	Стаж (у роках)		
	чоловіки	жінки	заняті на підземних і шкідливих роботах
Від 20 до 22 років	3	2	2
» 22 » 25 »	4	3	3
» 25 » 30 »	6	4	4
» 30 » 35 »	8	5	5
» 35 » 40 »	10	7	6
» 40 » 45 »	12	9	7
» 45 » 50 »	14	11	8
» 50 » 55 »	16	13	10
» 55 » 60 »	18	14	12
Понад 60 років	20	15	14

Для нагороджених орденом СРСР стаж роботи, потрібний для одержання пенсії, скорочується на одну третину.

Середні розміри пенсії (ці розміри пенсії встановлені для робітників та службовців найважливіших галузей промисловості залізничного й водного транспорту та виробничих підприємств зв'язку; для робітників та службовців, що працюють на підземних та інших шкідливих роботах, пенсії встановлено дещо більші, для інших робітників та службовців — дещо менші):

інвалідам I групи — 68% середньомісячної за-

робітної плати, але не більше за 204 крб. на місяць;

інвалідам II групи — 48% середньомісячної заробітної плати, але не більше за 144 крб. на місяць;

інвалідам III групи — 34% середньомісячної заробітної плати, але не більше за 102 крб. на місяць.

Ці пенсії не можуть бути менші за (для осіб, не зв'язаних із сільським господарством): інвалідам I групи — 120 крб., II групи — 100 крб., III групи — 70 крб.; для осіб, зв'язаних із сільським господарством, пенсії відповідно не можуть бути менші за: 96 крб., 80 крб. та 56 крб. на місяць.

Родинам зазначених військових службовців розмір пенсії встановлений такий: з одним непрацездатним — 24% середньомісячної заробітної плати, але не більше за 72 крб. на місяць;

з двома непрацездатними — 36% середньомісячної заробітної плати, але не більше за 108 крб. на місяць;

з трьома непрацездатними — 48% середньомісячної заробітної плати, але не більше за 144 крб. на місяць;

з числом непрацездатних членів родини більшим як три — 60% середньомісячної заробітної плати, але не більше за 180 крб. на місяць.

Ці пенсії не можуть бути менші за (для родин, не зв'язаних із сільським господарством): якщо є один непрацездатний — 40 крб., два —

60 крб., три й більше — 80 крб.; для родин, зв'язаних із сільським господарством, пенсії відповідно не можуть бути менші за: 32 крб., 48 крб. та 64 крб. на місяць.

Коли військовий службовець, що працював до призову на військову службу робітником або службовцем, став інвалідом війни або дістав тривалу відпустку через хворобу, а після відновлення працездатності був знову призваний на військову службу, — якщо його вдруге звільнять з неї через інвалідність, пенсію він має одержувати за нормами, встановленими для військових службовців, що працювали робітниками або службовцями, дарма що перед остачнім призовом він ніде не працював. У цьому разі пенсію вираховують із заробітку військового службовця перед його первісним призовом.

Військовому службовцю, що діставав до призову на військову службу пенсію за державним соціальним страхуванням, пенсію призначають за нормами, встановленими для військових службовців, що працювали робітниками або службовцями, із заробітку, який він одержував до призначення пенсії за соціальним страхуванням.

Військовому службовцю, що працював до призову на військову службу членом артілі промислової кооперації або кооперації інвалідів, пенсію призначають за тими самими нормами, як і тим, що працювали до призову на військову службу робітниками чи службовцями.

Військовому службовцю, що працював до призову на військову службу в машинно-тракторній станції комбайнером, машиністом льонобральних, льонотіпальних та коноплезбиральних машин, пенсію призначають за нормами, встановленими для тих, що працювали до призову на військову службу робітниками чи службовцями. Коли він працював трактористом і одержував за цю роботу плату в трудовних, заробіток його для вирахування пенсії беруть у 200 крб. на місяць.

Військовому службовцю, що працював до призову на військову службу трактористом, бригадиром тракторної бригади, його помічником, машиністом або вагарем на молотарках МТС, пенсію призначають за твердими нормами.

Військовому службовцю з числа учнів, що працював до вступу в навчальний заклад, пенсію призначають за нормами, встановленими для військових службовців з числа робітників та службовців. Пенсію вираховують або з колишнього заробітку, або із стипендії, залежно від того, яка сума більша.

Військовому службовцю з числа учнів, що раніш не працював, пенсію встановлюють за твердими нормами.

Розміри пенсій військовим службовцям рядового складу, що не мають потрібного стажу або не працювали за наймом до призову, які стали інвалідами в наслідок нещасних випадків, не

зв'язаних з виконанням обов'язків військової служби, або в наслідок захворювань, не зв'язаних з перебуванням на фронті:

інвалідам I групи — 120 крб. на місяць;

інвалідам II групи — 100 крб. на місяць;

інвалідам III групи — 70 крб. на місяць;

Родинам вмерлих військових зазначених категорій:

з одним непрацездатним — 40 крб. на місяць;

з двома непрацездатними — 60 крб. на місяць;

з трьома й більше непрацездатними — 80 крб. на місяць.

З якого часу призначають та до якого часу сплачують пенсію. Військовому службовцю, визнаному військово-медичною комісією при госпіталі непридатним до військової служби, пенсію призначають з дня випису з госпіталю, якщо його оглянула лікарсько-трудова експертна комісія при госпіталі, визнала інвалідом I, II чи III групи та він звернувся за пенсією до кінця строку переогляду.

Військовому службовцю, знятому з військового обліку за свідоцтвом про хворобу, виданим військово-лікарською комісією при військовому комісаріаті, гарнізонною, окружною або центральною військово-лікарською комісією, пенсію призначають з дня визнання його непридатним до військової служби, якщо його оглянула лікарсько-трудова експертна комісія не пізніше двох місяців після звільнення з військової служби й визнала інвалідом I, II чи III групи

інвалідності, при чому він звернувся за призначенням пенсії до кінця строку переогляду.

В інших випадках пенсію військовому службовцю призначають з дня звернення за нею. Військовий службовець, що став інвалідом, може звернутися за пенсією у всякий час, незалежно від часу звільнення його з військової служби.

Якщо інвалід війни після переогляду визнаний працездатним, сплачувати пенсію припиняють з дня, який був призначений для переогляду. Коли він цього дня на переогляд не прийшов, сплату пенсії затримують і можуть поновити тільки з дня нового висновку лікарсько-експертної комісії про визнання його інвалідом.

Тоді ж, як інвалід війни не прийде на переогляд з поважних причин, пенсію йому сплачують з дня затримання до дня переогляду, при цьому коли він переведений до іншої групи інвалідності, — то за новою групою.

Коли переводять інваліда війни до іншої групи, пенсію з дня переогляду призначають за новою групою.

Коли військово-лікарська комісія визнає пенсіонера здатним нести строкову службу та його призовуть на військову службу, висновок лікарсько-трудової експертної комісії про визнання його інвалідом вважають позбавленим сили й сплачувати пенсію припиняють з дня прийняття його на облік або призову на військову службу.

Пенсію родині військового службовця призначають з дня його смерті або з дня, коли він пропав безвісті, але не більше ніж за рік до того, як звернулися за пенсією.

Якщо подають документи, які дають право на перерахунок пенсії (наприклад, пенсію було призначено за твердою нормою, бо не було документів про колишню роботу військового службовця, а згодом ці документи пощастило добути), такий перерахунок роблять з дня призначення пенсії, але не більше ніж за рік до того, як звернулися за перерахунком.

У районах, визволених від окупації, сплачувати пенсії, призначені до окупації, знову починають з дня визволення території від окупації. За час окупації пенсію не сплачують.

Особам, про поведінку яких під час окупації є порочачі дані, пенсію не сплачують.

Як впливають на сплату пенсії зміни в родині військового службовця. Коли в складі родини військового службовця, що не має права на пенсію, відбудеться протягом двох років після його смерті зміна, в наслідок якої родина набуває права на пенсію (дружина або батьки стануть інвалідами I чи II групи або досягнуть: дружина, або мати 55 років, батько 60 років), пенсію призначають з дня цієї зміни.

Коли в складі родини військового службовця, що одержує пенсію, відбудеться зміна, яка позбавляє її права на пенсію (досягнення неповно-

літніми членами родини 16 років, а учнями — 18 років, перевод дружини або багьків до III групи інвалідності), сплачувати пенсію припиняють з дня цієї зміни.

З цієї ж дати збільшують або зменшують розмір пенсії, коли збільшується або зменшується число членів родини, що мають право на пенсію.

Куди та з якими документами звертатися військовому службовцю за призначенням пенсії. Заяву про призначення пенсії подає військовий службовець до районного або міського відділу соціального забезпечення за місцем проживання.

До заяви треба додати: копію свідоцтва про хворобу, засвідчену й видану військовим комісаріатом, який зняв військового службовця з військового обліку, довідку лікарсько-трудової експертної комісії про групу інвалідності та для тих, що живуть у сільській місцевості, довідку сільської ради про те, чи зв'язаний військовий службовець із сільським господарством.

Коли військовий службовець до призову на військову службу працював робітником або службовцем, крім цих документів, треба подати документ, що стверджує факт праці та розмір заробітку за останній рік (а коли працював менше року — за весь відпрацьований час).

Коли військовий службовець став інвалідом в наслідок причини, не зв'язаної з виконанням обов'язків військової служби або з перебуван-

ням на фронті, треба подати так само документи про вік та трудовий стаж.

Крім зазначених документів, особа, що звертається за призначенням пенсії, має подати паспорт, а в місцевостях, де не заведено паспортної системи,—інший документ, що посвідчує особу.

Військовий службовець, що не має можливості подати документи про свою колишню працю та розмір заробітку, може подати писані свідчення про це не менше як двох свідків (підписи їх мають бути посвідчені нотаріальною конторою або сільською радою).

Військовий службовець, що не має можливості подати ані документів про свою колишню працю та розмір заробітку, ані свідчень свідків про це, а проте має певну кваліфікацію й професію (наприклад, кочегар, слюсар тощо), може просити перевірити наявність у нього цієї професії й кваліфікації через експертизу.

На підставі експертизи комісія призначення пенсій може віднести військового службовця до осіб, що працювали до призову на військову службу робітниками або службовцями, та призначити пенсію, виходячи із середнього місячного заробітку за встановленою в нього професією й кваліфікацією.

Факт праці та розмір заробітку можуть бути встановлені також із записів у партійному, комсомольському або профспілковому квитку.

Воєнного часу військовий службовець, випи-

Саний із госпітала й визнаний непридатним до військової служби військово-лікарською комісією при госпіталі, заяву про призначення пенсії подає до районного або міського відділу соціального забезпечення в тому місці, де перебуває госпіталь, якщо він пройшов лікарсько-трудоу експертну комісію при госпіталі й визнаний інвалідом I, II чи III групи. Пенсію призначають на підставі свідоцтва про хворобу, виданого воєнно-лікарською комісією при госпіталі, із позначенням на ньому лікарсько-трудовою експертною комісією дати огляду, групи інвалідності й строку переогляду. Інших документів не потрібно.

Пенсію в цьому разі призначають за твердими нормами (поданими на стор. 24 і 28) та сплачують за місяць уперед.

Приїхавши на місце проживання, інвалід війни стає на облік у місцевому відділі соціального забезпечення. Він подає видану місцевим районним або міським військовим комісаріатом копію свідоцтва про хворобу з усіма позначками на ньому, зробленими, коли він виписувався з госпітала. Якщо інвалід війни приїхав до сільської місцевості, він подає ще й довідку сільської ради про те, чи зв'язаний він із сільським господарством.

Надалі пенсію сплачує місцевий відділ соціального забезпечення.

Коли інвалід війни подасть додаткові документи, що дають право на перерахунок пенсії,

перерахунок роблять з дня призначення пенсії при госпіталі.

Військовий службовець, що повернувся з полону, звертаючись за пенсією, має подати (замість свідоцтва про хворобу) виданий військовим комісаріатом документ, що посвідчує факт одержання ним поранення, контузії, каліцтва або захворювання під час перебування на фронті та звільнення його з військової служби в наслідок визнання непридатним до військової служби. Інші документи подають на загальних підставах.

Куди та з якими документами звертатися родині військового службовця за призначенням пенсії. Заяву про призначення пенсії подає родина вмерлого (того, що пропав без вісті) військового службовця до відділу державного забезпечення й побутового влаштування родин військових службовців при виконавчому комітеті районної або міської Ради депутатів трудящих за місцем проживання родини.

До заяви треба додати: документ, одержаний від воїнської частини, військового комісаріату або іншої воєнної установи, що посвідчує факт смерті військового службовця, її дату та причину; довідку домоуправи (або сільської ради) про склад родини військового службовця із зазначенням, хто був на його утриманні, їх прізвища, ім'я, по-батькові, року й місяця народження та родинних стосунків кожного з членів родини з військовим службовцем (у довідці сільської

ради має бути так само позначено, чи зв'язана родина із сільським господарством); довідку лікарсько-трудової експертної комісії про групу інвалідності членів родини, що мають інвалідність I чи II групи.

Якщо військовий службовець до призову на військову службу працював робітником або службовцем, треба подати також документ про його працю та середній заробіток за останній рік (а якщо він працював менше за рік — то за весь відпрацьований час).

Якщо військовий службовець помер в наслідок нещасного випадку, не зв'язаного з виконанням обов'язків військової служби, або від захворювання, не зв'язаного з перебуванням на фронті, треба подати також документи про його вік та трудовий стаж.

Родина військового службовця може звернутися за призначенням пенсії коли завгодно, скільки б часу не минуло після смерті військового службовця.

Куди та з якими документами звертатися за призначенням пенсії родині вмерлого інваліда війни. Заяву про призначення пенсії родина вмерлого інваліда війни подає до районного або міського відділу соціального забезпечення.

До заяви треба додати: свідоцтво органу ЗАГС про смерть інваліда війни; довідку домоуправи або сільської ради про склад родини вмерлого інваліда із зазначенням членів родини,

що були на його утриманні, прізвища, ім'я, по-
батькові, року й місяця народження та родин-
них стосунків з інвалідом війни кожного члена
родини (у довідці сільської ради має бути та-
кож позначено, чи зв'язана родина із сільським
господарством); довідку лікарсько-трудової ек-
спертної комісії про групу інвалідності членів
родини — інвалідів I та II групи.

Пенсію родині вмерлого інваліда війни при-
значають за тими самими правилами, що й родині
вмерлого військового службовця, при цьому
незалежно від причини смерті інваліда війни, а
залежно від причини, через яку він одержав
інвалідність.

Якщо вмерлий інвалід війни ще не встиг одер-
жати пенсії, то мають бути подані й ті докумен-
ти, які він мав був би подати сам для призна-
чення пенсії (перелічені на стор. 37).

Хто призначає пенсії. Пенсії інвалідам війни
призначає комісія призначення пенсій інвалідам
війни при районному або міському відділі со-
ціального забезпечення.

Ця комісія складається з голови комісії — за-
відуючого районного (міського) відділу соціаль-
ного забезпечення та членів комісії — депутата
районної (міської) Ради депутатів трудящих
і представника військового комісаріату.

Ця ж сама комісія призначає пенсії родинам
вмерлих інвалідів війни.

Родинам вмерлих (тих, що пропали безвісті)

військових службовців пенсії призначає комісія призначення допомоги та пенсій при виконавчому комітеті районної (міської) Ради депутатів трудящих.

Ця комісія складається з голови комісії — заступника голови виконавчого комітету районної (міської) Ради депутатів трудящих, що є завідуючим відділу державного забезпечення й побутового влаштування родин військових службовців, та членів комісії — районного (міського) військового комісара й завідуючого районного (міського) фінансового відділу.

Питання про призначення пенсій розв'язують у триденний строк з дня подання заяви про призначення пенсії.

Куди оскаржити постанову комісії призначення пенсій. Постанову комісії призначення пенсій можуть оскаржити:

інвалід війни та родина вмерлого інваліда війни — в обласному (крайовому) відділі соціального забезпечення або в Народному комісаріаті соціального забезпечення республіки, яка не має обласного поділу; скаргу подавати через районний або міський відділ соціального забезпечення;

родина вмерлого (того, що пропав безвісті) військового службовця — у виконавчому комітеті обласної (крайової) Ради депутатів трудящих або в Раді народних комісарів республіки, яка не має обласного поділу.

Постанова цих органів на скаргу є остаточна.

Які документи видають, коли призначають пенсію. Інвалідам з числа військових службовців відділ соціального забезпечення видає такі пенсійні посвідки на право одержання пенсії та відповідних пільг:

а) «Пенсійна посвідка інваліда Вітчизняної війни» — особам, що стали інвалідами в наслідок поранення, контузії або каліцтва, зазнаного в боях під час оборони СРСР або при виконанні інших обов'язків військової служби під час Вітчизняної війни, або в наслідок захворювання, зв'язаного з перебуванням на фронті під час Вітчизняної війни;

б) «Пенсійна посвідка інваліда війни» — особам, що зазнали інвалідності за тих самих обставин під час збройних сутичок на Далекому Сході 1938/1939 р., при визволенні братніх народів Західної України й Західної Білорусії 1939 р., а так само в період боїв з фінською білогвардійщиною 1939/40 р.

Ці інваліди мають право на пільги, встановлені для інвалідів Вітчизняної війни.

в) «Пенсійна посвідка» — усім іншим військовим службовцям, що стали інвалідами після 1 січня 1938 р.

Родинам вмерлих (тих, що пропали безвісті) військових службовців, а так само родинам вмерлих інвалідів війни видають (першим — відділ державного забезпечення й побутового влаштування родин військових службовців, дру-

гим — відділ соціального забезпечення) «Пенсійну посвідку».

Коли пенсійну посвідку видають родині військового службовця, загиблого (того, що пропав безвісті у Вітчизняній війні або під час зазначених раніш воєнних дій), а також коли її видають родині вмерлого пенсіонера — інваліда Вітчизняної війни або інваліда війни, — на обкладинці пенсійної посвідки роблять відповідний напис.

Як сплачують пенсії інвалідам війни. Пенсію інвалідам війни сплачує районний або міський відділ соціального забезпечення за поточний місяць. Вчасно не одержану пенсію можна одержати в усякий час, без обмеження будьяким строком.

Інвалідам I та II групи пенсію сплачують цілком і тоді, коли вони мають будьякий заробіток, прибуток від праці в колгоспі або стипендію.

Інвалідам III групи пенсію так само сплачують цілком, незалежно від заробітку, прибутку чи стипендії, проте з умовою, що вони не ухиляються від роботи, до якої посилає їх відділ соціального забезпечення (відповідно до висновку лікарсько-трудової експертної комісії).

Якщо інвалід війни III групи, коли минуть два місяці після надіслання до роботи, не подасть довідки про те, що він працює, сплачувати пенсію припиняють. Коли інвалід III групи

стане до роботи, сплачувати пенсію йому знову починають з дня прийому його на роботу.

Інвалідам III групи — учням середніх та вищих учбових закладів, курсів підготовки до вищих учбових закладів і професійно-технічних курсів навчання нових професій та підвищення кваліфікації пенсію сплачують, хоч би вони й ніде не працювали та одержували стипендію.

Інвалідам III групи, що працюють на виробництвах, в установах та колгоспах, а неробочого часу зайняті кустарним та ремісничим виробництвом за реєстраційною посвідкою, виданою районним або міським фінансовим відділом, пенсію сплачують цілком, незалежно від заробітку.

Коли інвалід III групи зайнятий такою роботою, але не працює на виробництві, в установі або колгоспі, пенсію йому не сплачують.

Переїжджаючи на нове постійне місце проживання до іншого району чи міста, інвалід війни має знятися з обліку на попередньому місці проживання. Йому сплачують пенсію за весь поточний місяць і видають довідку про зняття з обліку, розмір пенсії та про те, до якого часу її сплатили.

Приїхавши на нове місце проживання, інвалід війни береться на облік у районному (міському) відділі соціального забезпечення, додаючи до заяви про відновлення виплати пенсії одержану ним довідку про зняття з обліку.

Пенсію з наступного місяця сплачують на новому місці проживання.

Пенсію, яку інвалід війни не одержав в наслідок своєї смерті, сплачують непрацездатним членам його родини, що мають право на пенсію після його смерті. Іншим членам родини її не сплачують.

Як сплачують пенсію інвалідам війни, що перебувають в будинках інвалідів, інтернатах, профшколах-інтернатах та лікувальних закладах. Якщо пенсія самотнього інваліда війни більша за вартість його утримання в будинку інвалідів, інтернаті або профшколі-інтернаті, йому сплачують різницю між пенсією та вартістю утримання. Проте завжди самотньому інваліду війни сплачують не менше 25% його пенсії.

Якщо інвалід війни має непрацездатних членів родини на своєму утриманні, то 25% пенсії сплачують йому самому, а решту пенсії — цим членам родини.

Коли інвалід війни перебуває в лікувальному закладі (лікарні, санаторії тощо) тривалий час, то за перші два місяці пенсію йому сплачують цілком, а з третього місяця сплачують 25% пенсії. Решту пенсії сплачують інваліду після виходу з лікувального закладу.

Якщо інвалід війни, що перебуває в лікувальному закладі, має на своєму утриманні непрацездатних членів родини, пенсію перші два місяці сплачують йому цілком, а з третього місяця йому сплачують 25% пенсії, решту ж пенсії сплачують непрацездатним членам його родини.

Як сплачують пенсію родинам військових службовців. Пенсію родині військового службовця сплачує відділ державного забезпечення й побутового влаштування родин військових службовців при виконавчому комітеті районної (міської) Ради депутатів трудящих за поточний місяць. Не одержану вчасно пенсію можна одержати коли завгодно, без обмеження будьяким строком.

Переїжджаючи на нове постійне місце проживання до іншого району або міста, родина військового службовця має знятися з обліку на попередньому місці проживання. Їй сплачують пенсію за поточний місяць і видають довідку про зняття з обліку та про те, до якого часу сплачено пенсію.

Приїхавши на нове місце проживання, родина військового службовця береться на облік у відділі державного забезпечення й побутового влаштування родин військових службовців, подаючи довідку, видану на попередньому місці одержання пенсії, і дістає пенсію з наступного місяця на новому місці проживання.

3. ПЕНСІЇ ВІЙСЬКОВИМ СЛУЖБОВЦЯМ ОФІЦЕРСЬКОГО СКЛАДУ, ГЕНЕРАЛАМ ТА ЇХ РОДИНАМ

Пенсії генералам, особам офіцерського складу та їх родинам встановлені постановою РНК СРСР від 5 червня 1941 р. За тією ж самою

постановою призначають пенсії: а) особам сержантського складу понадстрокової служби; б) спеціалістам рядового складу понадстрокової служби; в) родинам цих військових службовців.

З якого утримання вираховують пенсію. Пенсію вираховують: а) особам офіцерського складу, генералам та їх родинам — з штатного утримання на останній посаді; б) особам сержантського складу і спеціалістам рядового складу понадстрокової служби та їх родинам — із суми штатного утримання на останній посаді й вартості встановленого харчового пайка.

Строк звернення за пенсією. Генералам, особам офіцерського складу та тим, що служать понад строк, пенсію на інвалідність, зазанану під час служби в Червоній Армії, призначають, коли вони звернулись за пенсією не пізніше як через рік після зачислення в запас або звільнення у відставку.

За родиною військового службовця, що не мала права на пенсію до дня його смерті, протягом двох років після смерті військового службовця зберігається право звернення за пенсією, коли протягом цього часу будьхто з членів родини набув права на пенсію, зазнавши інвалідності I чи II групи або досягши старого віку.

Хто призначає пенсію. Пенсії генералам, Героям Радянського Союзу або їх родинам призначає Фінансове управління Червоної Армії.

Пенсії особам офіцерського складу та їх родинам, а так само тим, що служать понад строк, та їх родинам призначають обласні (крайові, республіканські) військові комісаріати (у Москві, Ленінграді, Києві, Тбілісі, Баку й Свердловську — міські).

Пенсії військовим службовцям на інвалідність

Від чого залежить розмір пенсії. Розмір пенсії залежить від утримання, вислуги років, групи інвалідності та причин інвалідності, тобто чи зв'язана інвалідність з військовою службою, чи ні.

Групу інвалідності встановлює лікарсько-трудова експертна комісія.

Розмір пенсії, якщо інвалідність зв'язана з військовою службою. Військовим службовцям, що стали інвалідами в наслідок поранень, контузій та каліцтв, зазнаних у боях під час оборони СРСР або під час виконання інших обов'язків військової служби, а також в наслідок захворювань на фронті, встановлені такі розміри пенсій: інвалідам I групи — 75% утримання; інвалідам II групи — 55% утримання; інвалідам III групи — 40% утримання.

Розмір пенсії, якщо інвалідність не зв'язана з військовою службою. Військовим службовцям,

Що стали інвалідами в наслідок захворювань, не зв'язаних з перебуванням на фронті, або нещасних випадків, не зв'язаних з виконанням обов'язків військової служби, встановлені такі розміри пенсії: інвалідам I групи — 60% утримання; інвалідам II групи — 45% утримання; інвалідам III групи — 30% утримання.

Надвишка за вислугу років. Якщо вислуга становить п'ять років, пенсія на інвалідність збільшується на 5% утримання. Якщо вислуга становить більше як п'ять років, пенсія збільшується, крім того, на 1% утримання за кожний рік вислуги понад п'ять років. Проте загальний розмір пенсії на інвалідність з надвишкою за вислугу років не може бути більший за:

а) коли зазнання інвалідності зв'язане з військовою службою: для інвалідів I групи — 85% утримання; для інвалідів II групи — 65% утримання; для інвалідів III групи — 45% утримання;

б) коли зазнання інвалідності не зв'язане з військовою службою: для інвалідів I групи — 70% утримання; для інвалідів II групи — 55% утримання; для інвалідів III групи — 35% утримання.

Чи враховують заробіток пенсіонера. Інвалідам військової служби пенсію на інвалідність сплачують цілком, незалежно від заробітку.

Пенсії родинам військових службовців

Розміри пенсії встановлені такі:

а) родинам військових службовців, вмерлих в наслідок поранень, контузій чи каліцтв, зазнаних у боях під час оборони СРСР або під час виконання інших обов'язків військової служби, або вмерлих в наслідок захворювань на фронті, або тих, що пропали безвісті: з трьома й більше непрацездатними — 60% утримання; з двома непрацездатними — 45% утримання; з одним непрацездатним — 30% утримання військового службовця;

б) родинам військових службовців, вмерлих в наслідок захворювань, не зв'язаних з перебуванням на фронті, або нещасних випадків, не зв'язаних з військовою службою: з трьома й більше непрацездатними — 45% утримання; з двома непрацездатними — 35% утримання; з одним непрацездатним — 25% утримання.

Пенсії родинам вмерлих орденоносців вираховують з їх утримання та грошових виплат за ордени.

Пенсію дружині сплачують до нового одруження. Діда та бабку військового службовця, що були на його утриманні, забезпечують пенсією, якщо вони не мають інших родичів, зобов'язаних законом їх утримувати.

Коли в родині, що не має права на пенсію, протягом двох років з дня смерті військового

службовця відбудеться зміна, в наслідок якої вона набуває права на пенсію (дружина чи батьки стали інвалідами I чи II групи або батько досяг 60 років, мати й дружина — 55 років), — з дня такої зміни призначають пенсію.

Надвишка за вислугу років. Родинам вмерлих військових службовців, що мають вислугу п'ять і більше років, пенсію збільшують за тими ж самими правилами, як і для самих військових службовців (див. раніше), але пенсія не може бути більша за:

а) для родин військових службовців, вмерлих від причин, зв'язаних з військовою службою: з трьома й більше непрацездатними — 70%, з двома непрацездатними — 55% та з одним непрацездатним — 35% утримання військового службовця;

б) для родин військових службовців, вмерлих від причин, не зв'язаних з військовою службою, — відповідно 55%, 45% і 30% утримання військового службовця.

Пенсії за вислугу років¹⁾

Пенсію за вислугу років призначають військовим службовцям, що мають не менше як 25 років вислуги.

¹⁾ Матеріали про забезпечення пенсіями й допомогою зачислюваних до запасу або звільнюваних у відставку генералів та старшого офіцерського складу, що мають строк вислуги 25 і більше років, в брошурі не подаємо.

Як вираховують вислугу років. До вислуги років зараховують всю військову службу як на посадах начальницького складу, так і в рядовому складі.

Кожний місяць вважають за два при службі в частинах воєнно-повітряних сил на льотній роботі, у заставах та комендатурах прикордонних військ НКВнуправ (ВЧК, ОДПУ), на підводних човнах у період перебування в строю, на тральщиках у період тралення бойових мін, при службі водолазом.

Вираховуючи строк вислуги, кожний місяць служби в діючій армії вважають за три місяці.

Розмір пенсії за вислугу років. За вислугу 25 років призначають пенсію в розмірі 50% утримання. За кожний рік вислуги від 26 до 35 років пенсію збільшують на 3% утримання.

За 35 років вислуги призначають пенсію в розмірі 80% утримання.

Чи враховують заробіток пенсіонера. Особам, що дістають пенсію за 30 та більше років вислуги, пенсію сплачують цілком, незалежно від заробітку. Особам, що дістають пенсію за вислугу менше як 30 років, пенсію сплачують у такому порядку: а) коли заробіток і пенсія, разом узяті, не більші за утримання, з якого вираховано пенсію, пенсію сплачують цілком; б) коли заробіток і пенсія, разом узяті, більші за утримання, з якого вираховано пенсію, — пенсію від-

повідно зменшують на суму, що перебільшує утримання, проте в усіх випадках за пенсіонером зберігають не менше як 50% пенсії.

Допомога дружинам вмерлих військових службовців

Дружинам вмерлих військових службовців, що не мають права на пенсію та не одержують пенсію на дітей, видають одноразову допомогу в розмірі місячного штатного утримання вмерлого, яке він мав на останній посаді, а дружинам вмерлих пенсіонерів — в розмірі його місячної пенсії.

4. ТРУДОВЕ ВЛАШТУВАННЯ ІНВАЛІДІВ ВІТЧИЗНЯНОЇ ВІЙНИ

Постановою РНК СРСР від 6 травня 1942 р. «Про трудове влаштування інвалідів Вітчизняної війни» на керівників господарських і радянських організацій покладено персональну відповідальність за створення інвалідам Вітчизняної війни всіх потрібних виробничих та побутових умов. Інвалідам у першу чергу має бути надана житлова площа.

Організують навчання нових спеціальностей інвалідів, що за станом свого здоров'я не можуть бути використані за їх колишньою спеціальністю.

Для практичної допомоги та здійснення контролю в справі трудового влаштування інвалідів Вітчизняної війни на місцях утворені постійні комісії з авторитетних представників радянських, партійних, комсомольських та профспілкових організацій.

Постанова РНК СРСР від 20 січня 1943 р. «Про заходи до трудового влаштування інвалідів Вітчизняної війни» зобов'язала народні комісаріати соціального забезпечення союзних республік у тримісячний строк забезпечити надання роботи непрацюючим інвалідам Вітчизняної війни III групи відповідно до стану їх здоров'я.

За працюючими на виробництвах та в установах інвалідами Вітчизняної війни збережено сплату їм пенсії незалежно від заробітку, а за працюючими в колгоспах — незалежно від їх прибутку.

Інвалідам Вітчизняної війни дозволено надавати чергові відпустки, коли є висновок лікарсько-трудової експертної комісії. До обов'язкових надурочних робіт їх не притягають.

Працюючим на виробництвах та в установах інвалідам Вітчизняної війни допомогу за тимчасовою непрацездатністю сплачують незалежно від стажу безперервної праці.

Коли ж інвалід Вітчизняної війни III групи ухиляється від роботи протягом двох місяців з дня відрядження його на роботу, він може бути знятий з пенсії й переведений на поста-

чання харчовим та промисловим крамом за нормами утриманців.

Цією ж самою постановою РНК СРСР на народні комісаріати соціального забезпечення союзних республік покладено навчання інвалідів Вітчизняної війни I та II груп нових професій.

Пільги студентам — інвалідам Вітчизняної війни. Студенти вишів і технікумів — інваліди Вітчизняної війни на підставі постанови ЦК ВКП(б) від 5 травня 1942 р. та РНК СРСР від 2 липня 1942 р. звільняються від сплати за навчання, а нужденні зачисляються на стипендію.

5. ПІКЛУВАННЯ ПРО ДІТЕЙ ВІЙСЬКОВИХ СЛУЖБОВЦІВ

Дитячі заклади. Якщо дружина військового службовця працює й дістає на родину допомогу, то плату за утримання дітей у дитячих садках та яслах вираховують тільки із суми заробітку матері (не враховуючи допомоги), як то встановлено постановою РНК РРФСР від 11 вересня 1941 р.

Плату за утримання в яслах дітей червоноармійців зменшують на 25%.

У дитячих садках для дітей військових службовців, матері яких працюють у вечірній та нічний час, встановлено цілодобове обслуговування.

Дітей військових службовців — сиріт або тих, що хоч мають батьків, а проте бездоглядні, — беруть у дитячі будинки в першу чергу.

Плата за навчання. Діти військових службовців рядового й сержантського складу постановою РНК СРСР від 2 липня 1941 р. звільнені від плати за навчання у 8—10 класах середньої школи, технікумах та вищих учбових закладах.

Піклування про дітей, що лишилися без батьків. Рада Народних Комісарів СРСР 23 січня 1942 р. видала спеціальну постанову «Про влаштування дітей, що лишилися без батьків». Дітей, що лишилися сиротами, або загубили батьків під час переїзду до іншої місцевості, посилають у спеціальні дитячі приймальні. Діти в приймальні не повинні бути більше як дватижні, після чого, коли неможливо повернути дітей батькам, дітей до 14 років посилають у дитячі будинки, а старших за 14 років посилають на роботу в промисловості або в сільському господарстві, а також до шкіл ФЗН, ремісничих та залізничних шкіл. Діти до 3 років включно, що прибувають до приймалень, мають бути негайно надіслані до дитячих закладів.

Патрунування. Тією ж самою постановою РНК СРСР встановлено, що діти від 3 до 14 років можуть бути передані приймальнями на патрунування родинам робітників, службовців і колгоспників, які виявили бажання взяти дитину. Особи, що взяли на патронат дітей, дістають

щомісяця допомогу в розмірі 50 крб. на одну дитину. Облік та контроль за правильним здійсненням патрунування дітей покладено на органи народної освіти.

Патрунування, опіка та всиновлення дітей, що лишилися без батьків, відбуваються за інструкцією Наркомосвіти РРФСР, Наркомздоров'я РРФСР та Наркомюсту РРФСР, затвердженою РНК РРФСР 8 квітня 1943 р.

Влаштовуючи дітей на патрунування, а також посилаючи старших дітей на роботу, приймальні мають забезпечити дітей потрібним одягом на суму до 200 крб.

Піклування про дітей воїнів Червоної Армії та партизанів Вітчизняної війни. Постановою РНК СРСР та ЦК ВКП(б), опублікованою 22 серпня 1943 р., виявлено особливе піклування про дітей воїнів Червоної Армії, партизанів Вітчизняної війни, а також радянських і партійних працівників, робітників та колгоспників, загинувших від рук німецьких окупантів. У Краснодарському і Ставропольському краях, Ростовській, Сталінградській, Ворошиловградській, Воронізькій, Харківській, Курській, Орловській, Смоленській та Калінінській областях організовано 15 суворовських військових шкіл, куди беруть вихованців з 10 років, а в підготовчі класи — з 8 років. Протягом всього 7-річного строку навчання вони житимуть при школах і пере-

буватимуть на повному закритому пансіоні за рахунок держави.

Суворовські військові школи мають за мету підготувати хлопчиків до військової служби в офіцерському званні та дати їм загальну середню освіту.

Для дітей воїнів Червоної Армії та партизанів Вітчизняної війни, а також дітей-сиріт, що їх батьки загинули від рук німецьких окупантів, організовано також у тих самих краях і областях спеціальні ремісничі школи, спеціальні дитячі будинки й дитячі приймальні-розподільники, утримання яких цілком віднесено на рахунок держави.

Де довідатись про загублену дитину. Щоб подати допомогу батькам та родичам у розшуку відсталих від них дітей, утворено Центральний довідковий дитячий адресний стіл при НКВну-справ СРСР, а також довідково-адресні столи при його місцевих органах.

6. ГРОШЕВІ АТЕСТАТИ

Родини осіб офіцерського складу, генералів та тих, що служать понад строк, одержують частину грошового утримання військового службовця, якщо вони живуть окремо від нього, через військомати на підставі грошових атестатів, виданих військовим службовцям.

Коли військовому службовцю адреса родини невідома, грошовий атестат висилає воїнська частина безпосередньо до Фінансового управління Червоної Армії.

Це управління встановлює, де живе родина військового службовця, і пересилає грошовий атестат відповідному військовому комісаріату, а коли встановити адресу родини не пощастило, повертає грошовий атестат воїнській частині на її запит.

Як сплачують родинам гроші за атестатом. Сплачує гроші за атестатом райвійськомат (міський військомат) в тому місці, де живе родина військового службовця. Коли родина переїжджає до іншої місцевості, військомат видає одержувачу грошей засвідчену копію грошового атестату, за якою продовжує сплачувати гроші військомат на новому місці проживання одержувача за грошовим атестатом.

У випадку смерті одержувача грошей за атестатом, коли в родині лишились діти й немає родичів, військомат влаштовує дітей у дитячі заклади та сплачує видатки на їх утримання із сум грошового атестату, про що повідомляє воїнську частину. Якщо встановлюють над дітьми опіку, гроші сплачують опікуну.

Коли одержувачем грошей є батько чи мати військового службовця, що живуть разом, у випадку смерті одержувача сплачувати гроші про-

довжують другому з батьків, про що повідомляють воїнську частину.

На яку суму може бути виданий грошевий атестат. Сума, на яку видають атестат, не може бути більша за 65% штатно-посадового утримання й надвишки за вислугу років. Цю суму щомісяця утримують з військового службовця до скінчення строку дії атестата.

На кого може бути виданий грошевий атестат. Грошевий атестат може бути виданий на дружину (чоловіка), батька або матір військового службовця, дітей, братів, сестер військового службовця, що досягли повноліття, опікунів або осіб, що виховують дітей, братів, сестер військового службовця, та на діда й бабку військового службовця.

Видавати грошевий атестат на інших осіб можна тільки з дозволу фінансового відділу округи, фронту, армії на клопотання командира частини.

Чи можна видавати декілька атестатів. Коли члени родини живуть нарізно, військовий службовець може видати два атестати (але не більше). Загальна сума обох атестатів не може бути більша за 65% штатного утримання й надвишки за вислугу років.

На який строк видають атестат. Атестат дають на строк до одного року. Сплачувати за атестатом припиняють по закінченні строку, на який його видано. Сплату можуть припинити до

строку по одержанні повідомлення про смерть офіцера або коли він пропав безвісті, або позбавлений офіцерського звання. У разі звільнення його з армії сплачувати за атестатом припиняють після того, як офіцера взято на облік військовим комісаріатом.

Припиняють сплачувати гроші за атестатом також тоді, коли офіцер, що видав грошовий атестат, заявить про це.

Як забезпечують родину, коли немає відомостей про долю офіцера. Якщо родина офіцера не дістала від нього грошового атестата та немає про нього відомостей протягом трьох і більше місяців, то при наявності непрацездатних членів родини районний (міський) військовий комісар може призначити їй щомісячну зворотну грошову допомогу. Допомогу призначають в розмірі від 200 до 400 крб. на місяць, залежно від воїнського звання військового службовця та числа непрацездатних членів родини. Після вияснення долі офіцера видану зворотну допомогу утримують з його грошового утримання або з пенсії, призначеної родині.

Грошові атестати на сплату аліментів. Грошові атестати на сплату аліментів виписує військова частина, де служить платник, на суму, зазначену у виконавчому листі, вираховувану з утримання по посаді військового службовця, надвишки за вислугу років та інших видів додаткової винагороди, що мають характер щомісячних видач,

після відрахування податків. Польові гроші та грошову компенсацію замість натурального харчового пайка до рахунку не беруть.

Коли є заборгованість по аліментах за попередній час, її рівно розподіляють по місяцях з тим, щоб місячні відрахування по аліментах не були більші за 50% грошового утримання платника.

Куди звертатися, коли військомат атестат не одержав. Коли атестат районний (міський) військовий комісаріат не одержав, про що є від нього довідка, офіцер може надіслати до військомату, через фінансовий орган своєї частини, дублікат грошового атестата.

Коли офіцеру стало відомо, що військовий комісаріат затримує сплату родині грошей за одержаним атестатом, а також коли офіцер не знає, де перебуває його родина, про це треба подати заяву до Фінансового управління Червоної Армії для вжиття заходів та наведення довідок.

7. ПІЛЬГИ ЗА ПРАЦЮ

Радянське законодавство встановлює такі пільги за працю для працівників, що пішли до Червоної Армії:

Збереження посади за добровільцями. За всіма робітниками та службовцями, що вступили добровільцями до Червоної Армії, за постано-

вою РНК СРСР від 28 липня 1941 р. зберігаються їх посади. Це значить, що після повернення з армії їх мають поновити на колишньому місці роботи.

Безперервний стаж роботи. За тими, що пішли до Червоної Армії, згідно з роз'ясненням ВЦРПС від 21 липня 1939 р., зберігається безперервний стаж роботи.

Коли призначають допомогу за тимчасовою непрацездатністю після повернення з військової служби, для робітників та службовців безперервний стаж роботи має велике значення, бо розмір допомоги за тимчасовою непрацездатністю встановлюють залежно від тривалості цього стажу.

Безперервний стаж роботи зберігається й тоді, коли працівник після армії стає до роботи на інше виробництво (до іншої установи). У трудовій книжці службу в Червоній Армії позначають у розділі «Відомості про роботу» окремим рядком: «Служив у Червоній Армії стільки-то років».

Розрахунок з працівниками, що звільнюються в зв'язку з уходом до Червоної Армії. Правила розрахунку з працівниками, що звільнюються в зв'язку з призовом до Червоної Армії, встановлені Кодексом законів про працю та рядом наступних постанов уряду.

З тим, хто йде до Червоної Армії, роблять на місці роботи повний розрахунок. Це значить,

що адміністрація виробництва (установи) повинна негайно сплатити заробітну плату за фактично відпрацьований час, двогижневу вихідну допомогу, а також нарахувати компенсацію за невикористану відпустку. Особам, що працювали за сумісництвом, вихідну допомогу сплачують тільки на основній роботі. Розмір вихідної допомоги — середній заробіток за 12 робочих днів.

У якому розмірі нараховують компенсацію за невикористану відпустку. Це залежить від того, скільки місяців робив призваний у поточному році. Тим, що відробили 11 місяців, нараховують повну компенсацію, а як робив менше за 11 місяців, нараховують часткову компенсацію відповідно до фактично відробленого часу. Компенсацію нараховують як за основну відпустку, так і за подовжені та додаткові відпустки, що належать деяким категоріям працівників (наприклад, за ненормований робочий день, за шкідливість виробництва тощо). Воєнного часу, згідно з указами Президії Верховної Ради СРСР від 9 квітня 1942 р., 9 січня 1943 р. та 22 грудня 1943 р. компенсацію за невикористану відпустку адміністрація вносить до ощадної каси як спеціальний вклад працівника; її сплатять працівникові по закінченні війни.

Улаштування на роботу членів родин. Членам родин тих, що пішли до Червоної Армії, забезпечують роботу на виробництвах та в установах.

Про влаштування на роботу членів родин повинні піклуватися місцеві ради (відділи державного забезпечення й побутового влаштування родин військових службовців). Для тих з членів родин, що не мають виробничої кваліфікації, створюють на виробництвах курси.

Якщо дружина призваного має дітей і не може їх залишати вдома або влаштувати в дитячий заклад, їй забезпечують роботу вдома артілі кооперації інвалідів.

8. ЖИТЛОВІ ПІЛЬГИ

Надання житлової площі. Місцеві ради дають квартири й кімнати насамперед інвалідам Вітчизняної війни, родинам рядових, сержантів і офіцерів, що потребують площі (багатосімейним тощо). Чималу роботу вже й тепер провадять щодо переселення родин військових службовців на кращі квартири, щодо потрібного ремонту квартир родин військових службовців.

Збереження житлової площі за призваними. За всіма особами, що перебувають в лавах Червоної Армії, постановою РНК СРСР від 5 серпня 1941 р. на весь час війни зберігається їх житлова площа. З цього права користуються військові службовці, незалежно від того, в якому будинку вони жили, — місцевої ради, виробництва, установи, будівника, приватного власника тощо.

Тимчасові мешканці, що оселились на житловій площі військового службовця, повинні, як тільки він повернеться, негайно звільнити цю площу. А якщо відмовляться, вони з наказу прокурора виселяються в адміністративному порядку без надання житлової площі. Коли родина військового службовця або сусід по кімнаті захотять обміняти житлову площу, на якій жив разом з ними військовий службовець, то такий обмін може відбутися тільки з письмової згоди останнього. Якщо військовий службовець жив у родині робітника або службовця, евакуйованого з виробництвом на Схід, місцеві ради заселяють тільки ту частину площі (коли це ізольована кімната), яка належала евакуйованим.

Заборона виселення. Ст. 52 Закону про загальний воїнський обов'язок встановлює, що військові службовці та їх родини не можуть бути виселені з житлових приміщень в адміністративному порядку, в якому будинку вони б не жили.

9. ПІЛЬГИ НА КВАРТИРНУ ПЛАТУ

Пільги на квартирну плату для військових службовців та їх родин встановлені постановами ЦВК та РНК СРСР від 17 квітня 1936 р. і РНК СРСР від 5 серпня 1941 р.

Тоді, коли той, що пішов до Армії, жив у кімнаті без родини та його житлова площа ли-

шиласть незаселеною, квартирної плати з нього не беруть.

Як сплачує житлову площу родина військового службовця?

Тут треба розрізняти родини осіб рядового й сержантського складу й родини осіб офіцерського складу та генералів.

З родин військових службовців рядового й сержантського складу, коли в родині немає осіб із самостійним заробітком, квартирну плату вираховують з частки допомоги, яка припадає на члена родини. Коли ж якийбудь член родини працює, квартирну плату беруть із заробітку цього члена родини. Державну допомогу в заробіток не включають.

З родин військових службовців офіцерського складу та генералів, коли в родині немає осіб із самостійним заробітком, квартирну плату беруть за пільговим тарифом від 30 до 80 коп. за 1 кв. метр, залежно від розміру місячного утримання військового службовця.

Лишок житлової площі сплачують в одинарному розмірі.

Житлова площа, що припадає на частку самого відсутнього військового службовця, сплаті не підлягає. Цю пільгу прикладають до всіх військових службовців рядового, сержантського, офіцерського складу та до генералів.

Лишок житлової площі, що утворився в родині після смерті військового службовця, а так

само користування з пільг на сплату житлової площі зберігаються за родинами вмерлих військових службовців на весь час війни.

Кваліфіковані працівники сільських місцевостей та робітничих виселків (вчителі, лікарі та інші) користаються з особливих пільг щодо житлової площі й комунальних послуг. Коли ці працівники йдуть до Червоної Армії, їх родини продовжують на весь час війни користатися з зазначених пільг.

Орденоносцеві, а як він помер, то його родині надають знижку з квартирної плати в розмірі від 10% до 50%, якщо її не вносять за пільговою ставкою згідно з постановою ЦВК та РНК СРСР від 17 квітня 1936 р.

10. ПІЛЬГИ НА ПОДАТКИ ТА ДЕРЖПОСТАВКИ

Звільнення від податків грошового забезпечення. Грошове забезпечення, одержуване військовим службовцем, на підставі ст. 51 Закону про загальний воїнський обов'язок звільнене від обкладення всіма податками та зборами. Винятком є воєнний податок, від якого не звільнюються осіб офіцерського складу та генералів, що служать у тилу.

На сільгосподаток. За законом про сільськогосподарський податок господарства колгоспників та одноосібників, що їх син або сам голова

родини перебуває на військовій службі, звільнюють від сільськогосподарського податку, коли в родині не лишилось інших працездатних, крім дружини військового службовця, що має дітей до 8 років.

Ці господарства також звільнюють від податку на весь час війни в тому разі, коли надійде повідомлення про загибель військового службовця або про те, що він пропав на фронті безвісті.

Господарства нечленів колгоспів (робітників, службовців та інших, що живуть у сільських місцевостях), у яких основний працездатний працівник або інший член родини перебуває на військовій службі, обкладаються сільськогосподарським податком на однакових підставах з господарствами колгоспників при умові: а) якщо число худоби не більше від норм, дозволених Статутом сільськогосподарської артілі; б) якщо, крім однієї хатньої господарки та учнів, працездатні члени родини, що лишились, працюють робітниками, службовцями або членами промислової кооперативної артілі, при чому основний працівник родини — не менше за рік.

Для господарств колгоспників та одноосібників, що до їх складу входять інваліди війни та праці I і II груп інвалідності, суму сільськогосподарського податку зменшують наполовину, а як немає працездатних — ці господарства цілком звільнюють від нього.

Надаючи пільги за сільгосподатком, до числа працездатних відносять:

а) чоловіків, що досягли 60 років, жінок — 55 років та дітей до 16 років;

б) осіб, що не беруть участі в польових та інших роботах через фізичні вади;

в) інвалідів війни та праці I і II груп.

За обліком працездатних військові службовці та учні навчальних закладів зі строком навчання не менше року до уваги не беруться, як не заняті в господарстві.

На держпоставки. Господарства тих старих колгоспників та одноосібників, де досягли: чоловіки 60 років, жінки 55 років, син яких — військовий службовець рядового або сержантського складу, звільнюють від обов'язкових поставок державі молока, масла, м'яса, зерна, рису, картоплі тощо, коли в родині лишилась його дружина з дітьми до 7 років і немає інших працездатних. Те саме стосується й до господарств військових службовців рядового й сержантського складу, коли в родині лишилась тільки його дружина з дітьми до 7 років. Ця пільга зберігається, якщо військовий службовець загинув або пропав безвісті. Господарство інвалідів війни I і II груп не притягають до обов'язкових поставок зерна, рису та картоплі. Коли в складі їх родини немає працездатних осіб, що працюють у господарстві, то їх не притягають і до обов'язкової поставки молока й

масла, а коли їх господарства не мають польових ділянок землі, не обкладаються сільгосподатком і в родині немає працездатних осіб, працюючих у господарстві, — їх не притягають так само й до обов'язкової поставки м'яса, вовни, яєць та шкіряної сировини.

У районах, визволених від німецької окупації, звільнені від здавання державі сільгосппродуктів:

господарства воїнів Червоної Армії та партизанів, коли в родинях їх лишилися діти до 7 років при одному працездатному члені родини, що працює в господарстві;

господарства непрацездатних батьків воїнів та партизанів, коли немає працездатних членів родини, що працюють в господарстві.

Господарства воїнів та партизанів, що в їх родинях при одному працездатному, який працює в господарстві, є двоє чи більше непрацездатних членів родини, надано пільгу в розмірі 50% від норм здавання державі сільгосппродуктів.

На податок на неодружених та бездітних:
Згідно з Указом Президії Верховної Ради СРСР від 21 листопада 1941 р. (зміненому 8 липня 1944 р.), від податку на неодружених, одиноких та малосімейних громадян СРСР звільнюють: усіх військових службовців рядового, сержантського й старшинського складу та їх дружин; військових службовців офіцерського складу вій-

ськових частин та установ діючої армії й діючого флоту та їх дружин; жінок, що дістають допомогу або пенсію від держави на утримання дітей; громадян, що їх діти загинули або безвісті пропали на фронтах Вітчизняної війни; інвалідів I та II груп інвалідності.

На військовий податок. Членів родин військових службовців, записаних у посвідку на право одержання допомоги, інвалідів I та II груп інвалідності й пенсіонерів, що не мають додаткових заробітків, за Указом Президії Верховної Ради СРСР від 29 грудня 1941 р. про військовий податок звільнюють від цього податку. Пенсіонерів звільнюють від податку й у тому разі, коли вони мають господарство на ділянці не більше за 0,05 га й число худоби не більше однієї кози або свині, або двох овець, або мають заробіток від праці в колгоспі. При пораненні або захворюванні на фронті військових службовців звільнюють від податку на весь час лікування або відпустки через хворобу, а в разі звільнення з військової служби — протягом року з дня звільнення. Членів родини військового службовця рядового й сержантського складу, загиблого або того, що пропав безвісті, коли їм призначено пенсію, звільнюють від військового податку на весь час війни.

На податок від будов та земельної ренти. За Указом Президії Верховної Ради СРСР від 10 квітня 1942 р. «Про місцеві податки та збо-

ри» будинки, що належать військовим службовцям рядового й сержантського складу та їх родинам, якщо в цих будинках не здають у найми приміщень, звільнюють від податку з будов, а земельні ділянки, як заставлені цими будинками, так і зайняті під городи й сади, звільнюють від земельної ренти. Ця пільга зберігається й тоді, коли військовий службовець загинув або пропав безвісті на фронті Вітчизняної війни.

11. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ПОБУТОВЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ РОДИН ФРОНТОВИКІВ

По всіх містах, районах, областях та автономних республіках організовано відділи державного забезпечення й побутового влаштування родин військових службовців при виконкомах райрад, міськрад та при раднаркомах республік. Роботою відділів всюди керують заступники голів виконкомів та раднаркомів республік.

Нові відділи, утворені на місцях, беруть на облік кожну родину воїна Червоної Армії, встановлюють їй право діставати щомісячну державну допомогу, вияснюють, чи користується вона з наданих їй законом пільг та чи одержує вчасно допомогу. Коли виявляється, що родина військового службовця, яка мала право на допомогу або пенсію, їх не одержує, їй має бути сплачено всю належну суму. За правильністю

сплати щомісячної допомоги й пенсій встановлюють суворий контроль.

Щоб забезпечити потреби родин фронтовиків, на місцях вишукують можливості додаткового виділення харчового й промислового краму, збільшують випуск продукції ширьжитку з місцевої сировини, відкривають нові дитячі установи, поширюють сітку майстерень для безвідмовного прийому та термінового виконання ремонту одягу й взуття, виділяють земельні ділянки, насіння та реманент для городів, організують постійні бригади для ремонту квартир, подають допомогу місцевими будівельними матеріалами й технічною консультацією тим, хто робить ремонт власними силами, тощо. Беруть на облік тих членів родин військових службовців, що потребують влаштування на роботу. Їх посилають на роботу та до навчальних закладів набути виробничої кваліфікації.

Особливу увагу віддають тим родинам військових службовців, що евакуйовані з інших районів.

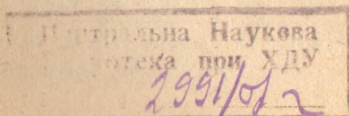
Встановлено порядок розгляду скарг та заяв, подаваних родинами військових службовців. Скарги та заяви мають приймати щодня не тільки в робочий час, а й увечері та вихідних днів. Постанови на них ухвалюють того ж дня, коли вони не потребують спеціальної перевірки, на яку встановлюють строк від 3 до 5 днів.

Любов до безстрашних захисників країни —
воїнів Червоної Армії наш народ переносить на
їх рідних. Родина, з якої будьхто з її членів
пішов на фронт, не повинна і не буде почувати
себе осиротілою. Радянська держава, наш народ
оточують піклуванням кожную родину військово-
го службовця.

З М І С Т

Стор.

1. Допомога родинам військових службовців рядового й сержантського складу	5
2. Пенсії військовим службовцям рядового й сержантського складу та їх родинам	18
3. Пенсії військовим службовцям офіцерського складу, генералам та їх родинам	45
4. Трудове влаштування інвалідів Вітчизняної війни	52
5. Поклювання про дітей військових службовців	54
6. Грошові атестати	57
7. Пільги за працю	61
8. Житлові пільги	64
9. Пільги на квартирну плату	65
10. Пільги на податки та держпоставки	67
11. Забезпечення та побутове обслуговування родин фронтовиків	72

Редактор РАБОТЯГА Т. П.
Технический редактор ЕРЕМЕЕВА Е. Н.

Г 800275. Подписано в печать 17. 3. 45. Объем $2\frac{3}{8}$ печ. л.
Отпечатано с матриц в 4 типографии Воениздата НКО Заказ 1016.

